

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Uygulamalı Eğitimde Karşılaştıkları Güçlükler

Samet ZENGİN¹

Asım ÇOBAN²

Öz

Eğitim fakültesi sosyal bilgiler öğrencilerinin son sınıfta öğrendiklerini pratiğe döktükleri ve yaparak yaşayarak öğrenme imkânı buldukları uygulamalı eğitimin, son sınıf öğretmen adaylarına tecrübe ve onları gelecekteki mesleklerine hazırlama imkânı sunduğu bir gerçektir. Uygulamalı eğitim süreci uygulama danışman hocası, öğretmen adayı ve staj öğretmeni olmak üzere üç temel unsurdan oluşmaktadır. Öğretmen adayı, uygulama süreci boyunca birçok sorunlar ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının uygulamalı eğitim süresince hangi sorunlarla karşılaştıkları, sorunlara nasıl çözüm ürettikleri ve uygulamalı eğitimin işleyişi hususundaki görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırma Amasya Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği son sınıf öğrencilerinden kartopu örnekleme ile seçilen 7 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının; okuldaki sınıfların kalabalık oluşu, staj okul idaresinin katı tutumu, okullardaki materyal eksikliği, uygulamalı eğitim dersinin sınıf olarak daha erken başlanması gerektiği gibi konularda sıkıntı yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu ve benzeri sıkıntıların öğretmen adaylarını öğretmenlik mesleğinden soğuttuğu ve başka alanlara yönelmeye mecbur bıraktığı görülmüştür. Yapılan görüşmelerde öğretmen adaylarının uygulamalı eğitimin olumlu taraflarını belirtmeleri ve yaşanan sorunlara çözüm önerileri getirmeleri sağlanmıştır. Problem durumlarına karşı getirilen bazı önerilerde uygulamalı eğitimin bir senelik bir zaman dilimine sığdırılmayacağı ve önem bakımından farklı bir yere sahip olan uygulamalı eğitimin en azından iki yıla yayılarak verilmesi gerektiğinin büyük önem taşıdığı ortaya çıkmıştır. Öğretmen adayı, okul idaresi ve staj öğretmeni çerçevesinde uyumlu bir şekilde bu dersin, öğretmen adayının daha aktif olacağı şekilde programlanması gerektiği, öğretmen adayının atama kaygısı gütmeden, başka işlere yönelme gereksinimi duymadan uygulamalı eğitimi öğretmen olacağına inanarak yapması gerektiği gibi birçok çözüm önerileri öğretmen adayları tarafından ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uygulamalı eğitim, Öğretmen adayı, Sosyal Bilgiler, Uygulama öğretmeni

¹ Sorumlu Yazar : Samet Zengin, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye, sametzengin0591@gmail.com ORCID ID: 0000-0002-7076-1943

² Asım Çoban, Prof. Dr., Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkiye, asim.coban@amasya.edu.tr ORCID ID: 0000-0002-7860-7561

Difficulties Encountered by Teacher Candidates Studying in the Department of Social Studies Teaching in Applied Education

Abstract

It is a fact that the applied education, in which the social studies students of the faculty of education put into practice what they have learned in their last year and have the opportunity to learn by doing and living, provides experience and the opportunity to prepare them for their future professions. The applied education process consists of three basic elements: the application counselor, teacher candidate and internship teacher. The pre-service teacher faces many problems during the application process. For this reason, the purpose of this study is to reveal the opinions of the teacher candidates on what problems they encounter during the applied education, how they produce solutions to the problems, and the functioning of the applied education. The research was conducted with 7 pre-service teachers selected by snowball sampling from the senior year students of Amasya University Social Studies Education. Semi-structured interview technique was used in the research in which qualitative research method was used. As a result of the research, the teacher candidates; It has been determined that the classes in the school are crowded, the strict attitude of the internship school administration, the lack of materials in the schools, the practical education course should be started earlier as a classroom. It has been observed that these and similar problems keep prospective teachers away from the teaching profession and force them to turn to other fields. During the interviews, it was ensured that the teacher candidates indicate the positive sides of the applied education and offer solutions to the problems. In some suggestions made against problem situations, practical education cannot fit into a one-year period, and the applied education, which has a different place in terms of importance, should be given at least two years, and the teacher candidate, the school administration and the internship teacher are more active in this course. Teacher candidates expressed many solution suggestions such as that the teacher candidate should do the applied education by believing that he will be a teacher without the need to turn to other jobs without worrying about appointment.

Key Words: Applied education, Teacher candidate, Social Studies, Practice teacher

1.Giriş

Eğitim ve diğer faaliyet alanlarında meydana gelen rekabet hiç şüphesiz bilgi çağının getirmiş olduğu bir gelişmedir. Bu durum ise kaliteyi ve profesyonelliği zorunlu kılmaktadır. Eğitim ortamlarındaki kalite ise öncelikli olarak öğretmenlerden ve öğretim programlarından hareketle şekillenmektedir (Ünlü vd, 2015: 372). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini yerinde görebilmesi ve tatbik edebilmesi için eğitim fakültelerinin son sınıflarında, bazı bölümlerde ise üçüncü sınıftan itibaren uygulanan staj eğitimi, diğer bir ifade ile uygulamalı eğitim, öğretmen adaylarının mesleki gelişimleri için büyük önem taşımaktadır. Öğretmen adayı uygulama okulunda öğrenci ile birebir temas halinde ve uygulama öğretmenin rehberliğinde gözlem yapmakta, takip eden dönemde ise öğretmenlik uygulaması sürecini tamamlamaktadır. Böylece adeta öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında uygulama okulları öğretmen adayı için kabaca bir atölye vazifesi görmektedir. Uygulama okulunda karşılaşılan farklı öğretmen ve farklı sınıf düzeyine sahip öğrencilerle birlikte gerçekleştirilen uygulamalı eğitim, öğretmen adayının belirli bir süreliğine de olsa, öğretmenlik mesleğini tam anlamıyla yaşamasına neden olmaktadır (Kale, 2011: 257). Gerçek okul ortamlarında uygulama fırsatı veren öğretmenlik uygulaması 6 saat okulda uygulama ve 2 saat seminerden oluşmaktadır. Bu ders sayesinde öğretmen adayları kendi buldukları seviyeyi görme, belirlenen hatalarını düzeltme, zayıf olduğu noktaları geliştirme imkânı elde etmektedir. Öğretmen adayı bir sınıf kendisine teslim edildiğinde neler yaşayabileceğini kontrollü olarak görmekte ve karşılaşılabileceği problemleri çözüme adına önemli

deneyimler elde etmektedir. Elbette ki bu deneyimler kazanılırken birçok sorun ortaya çıkabilmekte, istenmeyen durumlar oluşabilmektedir. Öğretmenlik Uygulaması dersi, öğretmen adaylarının öğretmenlik deneyimi kazanmalarını sağlamak amacıyla, öğretmen adayının eğitim almakta olduğu öğretmenlik alanıyla ilgili olarak, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet ve özel okullarda gerçekleştirdikleri uygulamaları kapsamaktadır. Bu süreçte, öğretmen adaylarını kendi okullarında kazanmış oldukları bilgi ve becerilerini bir okul ortamında deneyip geliştirebilmesi ve mesleğinin gerektirdiği özellikleri kazanabilmesi planlanmaktadır (YÖK, 1998). Ülkemizde eğitim alanındaki araştırmaların son dönemlerdeki artışına paralel olarak, öğretmen yetiştirmeye yönelik çalışmaların sayısı da artmış ve eğitimdeki yeniliklerle birlikte öğretmen eğitiminin daha nitelikli olabilmesi, teorik derslerin uygulamaya dönük derslerle desteklenmesine bağlanmıştır. Bir başka deyişle öğretmen adaylarının mesleğe başlamadan önce görev yapacakları okulları tanımalarının ve okul ortamına uyum sağlamalarının önemi anlaşılmıştır (Yiğit ve Alev, 2005). Bu durum, dikkati eğitim fakültelerinde verilen Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine çevirmiş ve bu derslerin nitelikli hale getirilmesi daha da önem kazanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan yönergede Öğretmenlik Uygulamasının öğretmen adaylarına, öğretmeni olacağı alanda ve öğretim düzeyinde, bizzat sınıf içinde öğretmenlik becerisi kazandıran ve belirli bir dersi ya da dersleri plânlı bir şekilde öğretmesini sağlayan; uygulama etkinliklerinin tartışılıp değerlendirildiği bir dersi ifade ettiği belirtilmiştir (MEB, 1998). Öğretmenlik uygulama dersi öğretmen adaylarının sürece aktif olarak katılımını sağladığı için adaylar tarafından da pozitif olarak değerlendirilmektedir. Öğretmenlik uygulaması, öğrencilikten öğretmenliğe geçişi içeren değerli ve güçlü bir öğrenme yaşantısı sağlar (Conderman, Morin & Stephens 2005). Şişman ve Acat (2003) tarafından yapılan araştırmaya göre, Öğretmenlik Uygulaması öncesi ve sonrasında öğretmen adaylarının öğretmenliğin etik değerlerine ilişkin algılarının anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür. Aynı şekilde, Kılıç'ın (2004) çalışmasında da Öğretmenlik Uygulamasının öğretmen adaylarının, hem kişisel hem de mesleki yeteneklerini geliştirmede büyük etkiler bıraktığı tespit edilmiştir. Öğretmenlik uygulamalarının genel amacı; adaylara alan kültürü, genel kültür ve öğretmenlik formasyonu derslerinde kazandıkları bilgi, beceri, tutum, değer ve alışkanlıkları mesleki ortamlarda etkili, verimli ve güvenli olarak kullanma olanağı sağlayarak onların bireysel ve mesleki gelişimlerine katkıda bulunmaktır (Hacıoğlu ve Alkan, 1997, 47). Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili son zamanlarda daha fazla çalışma yapılmaya başlanmıştır. Alan yazın incelendiğinde, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında okul yöneticileri, uygulama öğretmenleri ve öğretim elemanları tarafından yaşanan sorunların tespitine yönelik araştırmalara rastlanılmaktadır (Çetin ve Bulut, 2002; Silay ve Gök, 2004; Ünver, 2003; Özkılıç, Bilgin ve Kartal, 2008). Öğretmenlik uygulaması dersleri öğretmen adaylarının sınıflarında kullanacakları süreç ve becerilerde onlara katkı sağlayacaktır. Nitekim Hacıoğlu ve Aklan (1997)'da, öğretmenlik uygulamalarının öğretmen yetiştirme programlarının bütünlük kazanması açısından da çok önemli olduğunu; çünkü öğretmenlik uygulamalarının öğretmen adayının meslekle ilgili kararlarına temel oluşturmasını, mesleğe hazırlıklı olmasını, meslekle ilgili amaçlar geliştirmesini, mesleğiyle ilgili yöntem ve teknikleri uygulamasını sağlayacak fırsat oluşturduğunu vurgulamaktadır (Akt. Silay ve Gök, 2004: 5). Öğretmenlik uygulaması dersi aracılığıyla öğretmen adaylarının üniversite eğitimleri boyunca aldıkları bilgilerin hayata geçirilmesini, okul atmosferini yaşamalarını ve somut tecrübeler edinmelerini sağlamak amaçlanmaktadır. Söz konusu ders aracılığıyla öğretmen adayları yaşayarak öğrenme sürecine dahil olmakta ve mesleğe yönelik bilgilerini uygulamaya koyma olanağına sahip olmaktadır. Bunun yanı sıra, öğretmen adayları kendilerini sorgulama, nasıl bir öğretici olduklarını uygulamalı olarak görme ve eksiklerini giderme fırsatı yakalamaktadır (Poulou, 2007). Yapılan çalışmalar okul deneyiminin öğretmen adaylarının öz yeterliklerinin (Plourde, 2002) ve yansıtıcı düşünme becerilerinin (Collier, 1999;

Freese, 1999; McDuffie, 2004) gelişmesine katkıda bulunduğunu göstermektedir. Öğretmenlik uygulaması dersini alan öğrencilerin geliştirdiği düşünce ve tutumların olumlu ya da olumsuz oluşu, dersin başarı düzeyi hakkında bilgi verir. Sürecin doğru işlenip işlenmediği, hedeflenen kazanımların kazanılıp kazanılmadığı konusunda uygulamanın en önemli ögesi olan öğretmen adaylarının görüşlerinin saptanması, uygulama sürecindeki eksikliklerin giderilmesi için önem taşımaktadır (Özçelik, 2012: 518). Eğitim fakültelerinin tüm bölümlerinde gerçekleştirilen öğretmenlik uygulamasının değerlendirilmesi şüphesiz her bölüm için ayrı ayrı dikkate alınmalıdır. Eğitim fakültelerinin bazı bölümlerde öğretmenlik uygulama dersi 5.yarıyılın başında gözlem olarak başlarken, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği anabilim dalında 7.yarıyıl da okul deneyimi, 8. yarıyıl da öğretmenlik uygulaması olarak programlandırılmıştır. Ülkemizde Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin değerlendirilmesi amacıyla birçok çalışma bulunmaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik görüşlerini ele alan ve bu konuda karşı karşıya kaldıkları problemlerin neler olduğunu, ne gibi sorunlar yaşadıklarını derinlemesine araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır.

2.Amaç

Bu araştırmada öğretmenlik uygulamasının Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinde öğrenim gören son sınıf öğretmen adayları üzerindeki etkisi ve öğretmenlik uygulaması(staj) nda karşılaştığı güçlükler ve sorunların ortaya çıkarılması amaç edinilmiştir. Bu amaç doğrultusunda katılımcılara aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

- 1)Uygulamalı eğitim (staj) deyince aklınıza neler gelmektedir?
- 2) Uygulamalı eğitimde okul idaresi, uygulama öğretmenleri ve öğrencilerin, öğretmen adaylarına yönelik tutumları hakkında neler söylersiniz?
- 3) Uygulamalı eğitimde danışman öğretim elemanı ile iletişiminiz, danışman öğretim elemanının ders takibi ve uygulamalı eğitimde karşılaştığınız sorunlarla ilgili tutumları konusunda bilgi verebilir misiniz?
- 4)Uygulamalı eğitim kapsamında görevlendirildiğiniz uygulama okullarında herhangi bir sorunla karşılaştınız mı? Karşılaştıysanız bu sorunlar nelerdir.
- 5) Size göre uygulamalı eğitimin avantaj ve dezavantajları nelerdir?
- 6) Uygulamalı eğitimin size kazandırdıkları hakkında neler söylemek istersiniz?
- 7)Size göre uygulamalı eğitimin amacı nedir? Yani uygulamalı eğitimin müfredatta yer almasının nedenleri hakkında neler söylersiniz.
- 8) Uygulamalı eğitimden istenilen kazanımın elde edilmesi için başlıca önerileriniz nelerdir?

3.Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın deseni, veri toplama tekniği ve verilerin analizi başlıklarına yer verilmiştir.

3.1.Araştırma Modeli

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmada durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, sınırlı bir sistemin nasıl işlediği ve çalıştığı hakkında sistematik bilgi toplamak için çoklu veri toplama kullanılarak, o sistemin derinlemesine incelenmesini içeren metodolojik bir yaklaşımdır. Durum çalışması, sınırlı bir sistemin derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesi olarak tanımlanmaktadır Merriam (2013). Öte yandan, Creswell (2007)'e göre durum çalışması; araştırmacının zaman içerisinde sınırlandırılmış bir veya birkaç durumu çoklu kaynakları içeren

veri toplama araçları (gözlemler, görüşmeler, görsel-ışitseller, dokümanlar, raporlar) ile derinlemesine incelediği, durumların ve duruma bağlı temaların tanımlandığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır.

3.2.Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2019-2020 eğitim öğretim yılı Amasya Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 4.sınıfdaki 7 öğretmen adayı oluşturmaktadır. 2019-2020 akademik ders yılının bahar yarıyılında gerçekleştirilen bu çalışmanın, küresel bir salgın döneminde yapılmak zorunda kalınması, yeterli örnekleme ulaşmakta zorlukların ortaya çıkması ve uygulama sürecinin 5 haftayla sınırlı olması bu çalışmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini oluşturan 7 öğretmen adayı kartopu örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Bu kartopu örnekleme yöntemi kişiden kişiye, kişiden de durumlara ulaşarak farklı olguları açıklayabilmek için kullanılmaktadır. Kartopu veya zincir örnekleme tekniği, evreni oluşturan birimlere erişmenin zor olduğu veya evren hakkındaki bilgilerin (büyüklük ve bilgi derinliği vb.) eksik olduğu durumlarda kullanılmaktadır (Patton, 2005). Bu teknik, zengin veri elde edilebilecek kişi ve kritik durumlara odaklanmakta ve evrene, bu kişi ve kritik durumları takip ederek ulaşmaktadır.(Creswell, 2013). Kartopu tekniği, ancak hedeflenen grubun kendi arasında bir iletişim ağı varsa anlamlı olacaktır (Grix, 2010).Bu yönü ile araştırmada kartopu örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Çalışma grubundaki katılımcılar (K-1,K-2,K-3,K-4,K-5,K-6,K-7) şeklinde kodlanmıştır. Bulgular kısmındaki katılımcı ifade ve görüşleri *italik* ve tırnak içerisinde verilmiştir.

Tablo.1 Katılımcılar

Katılımcılar	Cinsiyet
K-1	Erkek
K-2	Erkek
K-3	Erkek
K-4	Kadın
K-5	Kadın
K-6	Kadın
K-7	Erkek
Toplam:7	4 Erkek 3 Kadın

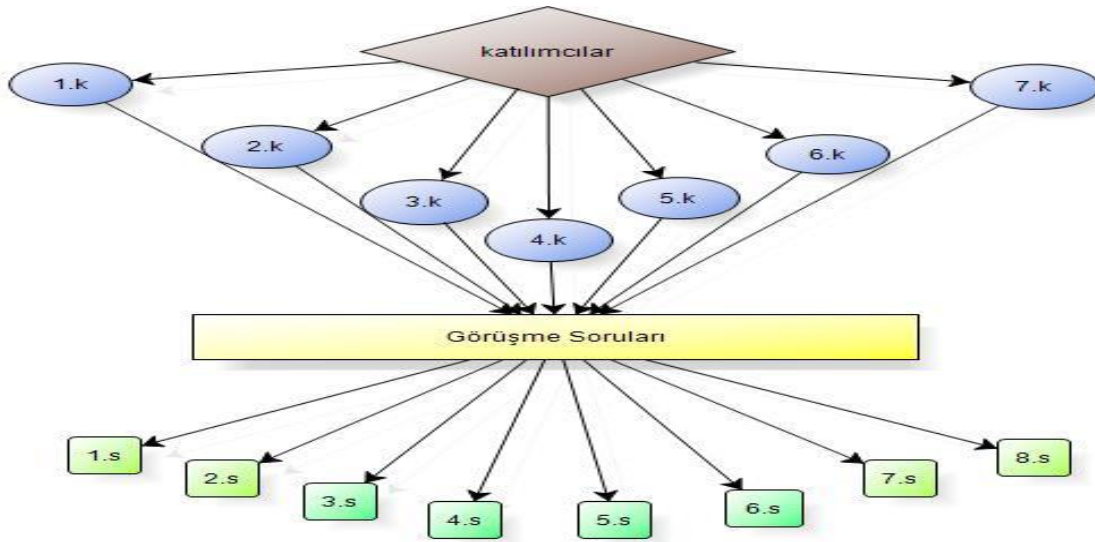
3.3.Veritoplama Aracı

Bu çalışmada, veri toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma ile ilgili olarak katılımcıların görüşlerinin ortaya çıkarılmasının amaçlanması dolayısıyla veri toplama yöntemi olarak görüşmeden faydalanılmıştır. Demarrais (2004) görüşmeyi, 'görüşmeci ve katılımcının birlikte yer aldığı, araştırma yapılan alana yönelik hazırlanan sorulara odaklanarak birlikte konuşma süreci olarak tanımlamaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler katılımcının algıladığı dünyayı kendi düşünceleriyle anlatması (Merriam, 2013) nedeniyle araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme türü tercih edilmiştir. Görüşmeye başlanmadan önce görüşme soruları, sosyal bilgiler öğretmenlik uygulamasında uygulama öğretim elemanı olarak görev yapan bir öğretim üyesi tarafından kontrol edilmiş ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Görüşme soruları, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının uygulamalı eğitimde yaşadığı sıkıntılar, uygulamalı eğitimin yeterlilikleri, uygulama okulu, idari personelin aday öğretmene karşı tutumu, sınıf yönetimi ve uygulamalı eğitimin daha işleyebilmesi gibi konularda öğretmen adaylarının görüşleri hakkında bilgi almak için hazırlanmıştır. Katılımcılar ile yüz yüze gerçekleştirilen ve

ortalama her biri 8 dakika süren görüşmeler katılımcıların da izni ile ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Daha sonra oluşturulan wav dosyalarının her kelimesi ile bilgisayar ortamında yazıya dökülerek word dosyası haline getirilmiştir. Görüşme yapılmadan önce görüşmeye katılan katılımcılar ile görüşme öncesinde sohbet edilmiş ve kişisel verilerin kullanılmayacağı konusunda katılımcıların güveni kazanılmıştır.

3.4.Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin sınıflandırılmasında nvivo paket programından yararlanılmıştır. Betimsel veri analizi türünde yapılan çalışmada araştırmacı, görüştüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verebilmektedir. Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2003).Bu sebepten dolayı görüşme sorularına verilen cevapların analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın iç geçerliliği için araştırmaya katılanların ifadeleri herhangi bir yorum katılmaksızın, aynı şekilde bulgular kısmında doğrudan alıntı olarak verilmiştir. Araştırmada Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarına yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. (EK-1)

Şekil.1 Görüşme yapılış sürecinin şekil ile gösterimi

4.Bulgular

Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören son sınıf öğretmen adaylarının uygulamalı eğitim dersinde karşılaştıkları güçlükleri öğretmen adaylarının görüşleri ile ortaya çıkarmaya çalışan bu çalışmada ulaşılan bulgular aşağıda verilmiştir. Görüşme soruları gruplama yapılarak öğretmen adaylarının sorulara verdikleri cevaplar üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmadan olduğu gibi verilmiştir.

4.1 Öğretmen adaylarının uygulamalı eğitimden ne anladıklarına ilişkin bulgular:

Uygulamalı eğitim kavramından örnekleme oluşturan öğretmen adaylarının 5 tanesi, üniversitede öğrendikleri bilgilerin okulda tatbik edildiğini, 2 tanesi ise gelecekte yapacak oldukları mesleğin şimdiden provası niteliğinde olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılardan K-4, uygulamalı eğitimi şu şekilde ifade etmiştir: *‘İlk önce aklıma yaparak-yaşayarak öğrenme geliyor, çünkü biz öğretmenlik üzerine okuyoruz ve gittiğimiz okullarda da hem öğretmenleri izleme fırsatımız, hem de öğretmenlik yapma fırsatımız oluyor. Öncelikle aklıma gelenler bunlar’* diyerek cevap

vermiştir. Diğer bir katılımcı olan K-7 ise şunları ifade etmektedir; *‘Uygulamalı eğitim deyince yani uygulama eğitim stajı deyince aklıma öğretmen adaylarının, öğretmen olmaya yönelik faaliyetler ile öğretmenlik mesleğine bir adım daha yaklaştırılması geliyor. Yani tam olarak bu işin içine o öğrencilerin dâhil edilmesi geliyor aklıma. Bir nevi mesleğin bizzat pratiğe dönüşmesini yaşadığımı hissediyorum’*. Uygulamalı eğitimin üniversitede öğrendiklerinin tatbiki olduğunu ifade edenlerin içerisinde bulunan K-1’in görüşü ise şu şekildedir; *‘Uygulamalı eğitim(staj) deyince üniversitede öğrendiklerimizin bizzat okullar da öğrenciler üzerinde uygulanmasından ibaret olan bir süreç’* olarak değerlendirdiğini belirtmiştir. Çalışmanın katılımcılarının uygulamalı eğitimden genel olarak teorik olarak kazandıkları birikimin pratiğe dönüşmesine neden olan bir süreç olduğunu, öğretmenlik mesleğini, öğrencilik yıllarında aktif olarak yaşama fırsatı bulduklarını belirtmiş oldukları; uygulamalı eğitimden mesleki kazanım elde edildiği sonucu ortaya çıkmıştır.

4.2 Uygulamalı eğitimde okul idaresi, uygulama öğretmenleri ve öğrencilerin öğretmen adaylarına yönelik tutumlarına ilişkin bulgular:

Örnekleme oluşturan katılımcılardan 6 tanesi öğretmenlik uygulaması sürecinde, uygulama okulunda okul idaresi ile problemler yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan 1 tanesi öğrencilerin tutumundan bahsederken, karma sınıflarda sıkıntı yaşadığını, yabancı uyruklu öğrenciler ile anlaşmada güçlükler yaşadığını belirtmiştir. Katılımcılardan 1 tanesi ise okul idaresi de dâhil olmak üzere herhangi bir sıkıntı yaşamadığını öğrencilerin, öğretmenlerin ve okul idaresinin kendisine yönelik tutumlarından olumlu şekilde bahsetmiştir. Okul idaresinin kendilerine karşı olumsuz tutum geliştirdiklerini ifade eden K-5 şunları ifade etmiştir; *‘Öğrencilerin tutumları ile başlayayım, öğrencilerin tutumları her zaman iyi oluyor, iyi bir öğretmen olarak bakılıyorsunuz, yani onlar sizi öğrenci olarak görmüyor, yeni bir öğretmen olarak görüyorlar. Tabi bizimle olan iletişimleri de çok iyi, uygulama öğretmenleri de öyle, herhangi bir olumsuz yaklaşımları yok. Öğrenciler de, uygulama öğretmenleri de hep hocam olarak hitap ediyorlar. Bu durumun çok güzel bir durum olduğunu, uygulama öğrencilerine karşı tutumlarının iyi olduğunu özellikle belirtmek isterim. Ancak idarecilerin bize karşı tutumunun çok iyi olduğunu düşünmüyorum’*. Katılımcılardan K-6 ise öğrenciler ve öğretmenlerin kendilerine karşı olan tutumlarının iyi olduğunu belirtirken, okul idaresinin kendilerine karşı olan tutumunu olumsuz olarak yorumlamıştır. Okul idaresinin zorunlu saatleri tamamlamada öğretmen adayına katı bir tavır takındığını ve ders ne olursa olsun öğretmen adayını boş derslerde değerlendirdiğinden bahsetmiştir. K-6 soru ile alakalı şunları ifade etmiştir: *‘Öğrencilerin bizi sanki kendi öğretmenlerinden daha çok sevdiklerini düşünüyorum. Bizim ders anlatım yöntemimizi farklı ve daha fazla ilgi çekici bulduklarını, ders öğretmenlerinin düz anlatım tarzında ders anlatmalarından sıkıldıklarını düşünüyorum. Bizim genelde buluş yolu ile gerçekleştirdiğimiz anlatım tarzımızı daha çok tercih ettiklerini düşünüyorum. Buna yönelik biz ders anlatmayı belirliyoruz. Bu durumda öğrencilerin çok mutlu olduklarını gözlemleyebiliyorum. Hatta kendi öğretmenlerinin hep aynı yöntemle ders anlatmalarının sıkıcı olduğunu söyleyen öğrencilerin de olduğunu’* belirtmiştir. Yani öğrencilerin farklı yöntemlerin tercih edilmesinden daha mutlu olduklarını gözlemlediğinizi mi ifade etmek istiyorsunuz dediğimde: *‘Aynen, öğrencilerin hep aynı yöntemin kullanılmasından memnun olmadıklarını gözlemledim. Uygulama öğretmenleri açısından bir sorun yaşamadık, iletişimimiz de oldukça iyiydi. Ancak müdür ve müdür yardımcısı ile zaman zaman sorun yaşıyoruz’*. İdare ile ne gibi sorunlar yaşadınız mesela hocam? diye sorduğumda: *‘Yani şöyle bizim aktif olarak o altı saati doldurmamızı özellikle istiyorlar diye düşünüyorum. Ayrıca zaten fakültedeki dersimize de yetişemiyoruz, sorun çıkıyor’* diye cevap vermiştir. Hâlihazırda boş bulunan sınıfa stajyer öğretmenin girmesi gibi bir durum söz konusu mu? *‘Evet, istiyorlar genelde.’* Ders ne olursa olsun önemli değil öyle mi, diye sorduğumda; *‘Evet ders ne olursa olsun, önemli değil, bizim sınıfa refakat etmemiz istenmektedir’*

diye açıklama yapmıştır. Katılımcılardan K-2'nin açıklamaları da şöyledir; *'Öncelikle idareden başlayalım isterseniz, idare gerçekten çok sıkı bir yaklaşım göstermekte, gereksiz bir şekilde zorluk çıkarmaktadır. Yani yapmamız gereken şeyleri dayatıyorlar, idarenin bu yönden sıkıntıları mevcut. Öğretmenlerle pek bir sıkıntımız yok, onlarda biraz işi bırakıyor, hani baştan savma iş yapıyorlar gibi düşünüyorum. Sınıfı size bırakayım, çekiyim gideyim havasındalar. Kendileri şu an ki süreçte sadece yazdırıyorlar. Bu uygulama da bizim için dezavantaj, yani anlatım bile yok, çocuklar yazmaktan bunalmış, yazmaktan yorgun düştüklerini görüyorsunuz. Farklılık olunca da gerçekten çok meraklı gözlerle bakıyorlar. Bu da iyi yönü bizim için. Öğretmenlerle genel olarak anlaşmada anlaşılıyor, ama işte o dediğim gibi yazdırma olayı biraz sıkıntılı. Öğrenciler de sıkıntılı, şöyle ki çoğu yabancı, yani girdiğim bir sınıfta on iki kişi var ve bunların sekizi yabancı. Suriye, Irak, Afganistan uyruklu çok öğrenci var. Plevne Ortaokulu öğrencilerinin ailelerinin ekonomik olarak gelir düzeyi çok düşük olduğu, ailelerin öğrencilerle ilgilenmedikleri, boşanmış veya boşanmak üzere olan ailelerin çocuklarının da olduğu, bu durumun öğrencileri olumsuz etkilediğini ve etkenlerin etkisiyle akademik başarılarının çok düşük'* olduğunu belirtmiştir. Diğer bir katılımcı K-1 ise şunları ifade etmiştir; *'Okul idaresi de uygulama öğretmenim de uygulama okulundaki koordinatör de gayet iyi ve çok ilgililer. Tabi bu arada bizzat ders anlatıyoruz, bizim eksiklerimizi söylüyorlar. Mesela tahtayı fazla kullanmadığımızı söylüyor veya sınıf içerisindeki davranışlarımızı bize söyleyip, uyarıyor. Hani dedim ya, ilk başta tam kontrolü sağlayamıyordum. Daha sonra öğrencilere biraz sesimi yükselttim. Yavaş yavaş kontrolü sağladım ve öğrencilerle gayet iyi anlaşılıyor. Bazen öğretmenlikten, stajyer öğretmenlikten de öte abi-kardeş gibi oluyoruz'* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. Uygulama öğrencilerinin, uygulama okullarında karşılıklı etkileşim içinde oldukları değişkenlerden öğrenciler, uygulama öğretmenleri ve görevli diğer öğretmenlerin kendilerine yönelik tutumlarından çok memnun oldukları tüm katılımcılar tarafından ifade edilen ortak bir değerlendirme olduğu görülmüştür. Ancak aynı ortak ve olumlu kazanımı uygulama okulu yöneticileri hakkında görmek mümkün olmamıştır. Uygulama öğrencilerinin okul yöneticilerinin genellikle uygulama sürecindeki devam konusundaki hassasiyetlerinden memnun kalmadıkları, fakültede derse geç kalma endişesiyle okul idarecilerinin haklı yaklaşımlarından rahatsız oldukları görülmüştür. Bu durumda uygulama okulu yöneticilerinin, uygulama eğitimi faaliyetlerini önemsedikleri v uygulama öğrencilerinin azami fayda elde etmelerine çaba sarf ettikleri görülmüştür. Uygulama okulu idarecilerinin bu süreçteki yaklaşımlarının istendik davranışlar olduğu, ancak uygulama okulunda olabildiğince daha az vakit geçirmeye taraf olan uygulama öğrencilerinin bu konuda pek mutlu olmadıkları ve idarecilerden memnun olmadıkları ortaya çıkmıştır.

4.3 Uygulamalı eğitimde uygulama öğretim elemanının öğretmen adayları ile iletişimi, ders takibi ve sorunlar ile ilgi düzeyine ilişkin bulgular:

Öğretmen adaylarının uygulamalı eğitimde danışman öğretim elemanları ile iletişimi, danışmanların ders takibi ve uygulamalı eğitim kapsamında öğretmen adaylarının karşılaştığı zorluklar ile ilgilenmeleri konusunda katılımcılardan 6 tanesi, danışman öğretim elemanı ile aralarındaki iletişimin gayet güzel olduğunu ifade ederken, katılımcılardan 1 tanesi ise danışman öğretim elemanı ile iletişim güçlüğü yaşadığını belirtmiştir. Katılımcılardan K-3'ün konuyla ilgili açıklamaları şöyledir: *'Evet burada danışman hocamın çok fedakârlığı var, gerçekten bize çok yardımcı oldu, yaşadığımız uygulama sürecinde yaşadığımız bazı sorunlar oldu. Başlangıçta uygulama için belirlenen gün, uygulama okulundaki derslerle uyuşmuyordu. Bu program çakışmasını gerek uygulama okulu yöneticileriyle, gerekse Fakülte yönetimiyle görüşerek çözümü sağladı. Yani normalde altı saat olan uygulama süresi, haftada bir gün gidebiliyoruz diye o gün programda yer alan 7 saat boyunca bizi uygulama okulunda tutmak istediler veya iki gün gitmemizi talep ettiler. Bu tür sorunları çözmemize çok yardımcı oldu. Gerçekten yani her*

ihtiyacımızı dikkatle dinledi ve işini asla baştan savma yapmadı. K-5 ise; *'uygulama öğretim elemanı danışman hocamız gayet ilgili, açıkçası bizim ders anlatım sürecinde planlama olsun, ders işleyiş tarzımız olsun, ayrıca uygulama okulunda karşılaştığımız sorunlarımıza kadar hepsi ile ilgileniyor. Bize her zaman "herhangi bir sıkıntınız var mı? Sorununuz var mı? Diye bizimle sürekli görüşmeler yapıyor, zaman zaman toplanıyoruz ve tartışıyoruz. Paylaştığımız sorunlara çözüm yolları üretiyor, gerekirse uygulama okulu yöneticileriyle kendisi konuşuyor. Gerek uygulama öğretmenleri, gerekse uygulama okulu yöneticileri nezdinde bizimle beraber hareket eden uygulama öğretim elemanı olan danışmanımızdan her konuda memnun olduklarını'* ifade etmiştir. Diğer bir katılımcı K-4 ise; *'ben şimdi burada isim vermeyi düşünmüyorum, çünkü danışman öğretim elemanı hocamın ismini vermem doğru olmaz. Ama yeterli şekilde bizimle ilgileniyor, dosyalarımızı falan sürekli inceliyor. Ondan sonra uygulama okuluna geldi, bizi dinledi. Sürekli bize diyor ki arkadaşlar, uygulama öğretmenleri gibi yapmanıza gerek yok, siz kendiniz olun ve fakültede öğrendiğiniz şeyleri uygulayın ve asla pes etmeyin. Zorluklar ile karşılaşsınız fakat sakın yenik düşmeyin diyor. Ayrıca günlük ders planlarımızı sürekli kontrol edip, bize gereken açıklamaları yapıyor.* Danışman hocası ile arasında iletişim kopukluğu olduğunu belirten K-1 ise; *'Pek ilgilenmiyor, bizimle haftada bir saat toplanıyor ama sadece okulda ne yaptığımızı sormanın ötesinde fazla ilgilenmiyor. Uygulama öğretim elemanı danışmanımız bize 20 dakikalık bir zaman ayırıyor ve bu sürede sadece yüzeysel olarak bizimle ilgilenip, görüşmeyi bitiriyor. Tabi bu kısa süreli görüşme yeterli olmayıp, istediklerimizi paylaşma imkânımız olmuyor.* Peki hocam, danışman öğretim elemanı, paylaştığınız sorunlarla ilgili olarak size daha sonra dönüş yapıyor mu? *'Evet yapıyor. Haftada dediğim gibi bir saat toplantı yapıyor ve o toplantıda tek tek uyarıyor. Grupta yer alan arkadaşları, özellikle hazırladığımız planlarla ilgili uyarıp, gerekli düzeltmeleri paylaşıyor ve bundan sonraki çalışmalarımızda bunlara dikkat etmemizi ısrarla vurguluyor.* Katılımcılardan K-7 ise danışman hocası ile iletişimi konusunda; *'Biz kendi uygulama öğretim elemanı hocamızın bu alanda gayet başarılı olduğunu düşünüyoruz. Hani uygulamaya başladığımız andan itibaren bizim sorunlarımızla ilgilenmeye başladı ve uygulama sürecinden en iyi şekilde nasıl yararlanmamız gerektiği konusunda her zaman yönlendirici olmuştur.* Gayet memnunum diyorsunuz. *'Evet, gayet memnunum.'* Uygulama öğrencilerinin danışman öğretim elemanın uygulama eğitimi sürecini yönetimiyle ilgili olarak farklı değerlendirmelerin yapıldığı görülmüştür. Katılımcıların çoğunluğu uygulama öğretim elemanının bu süreçte kendilerine tam anlamıyla rehberlik ettiklerini, fakülte ve uygulama okulu nezdinde ortaya çıkan sorunları aşmakta bizzat çaba sarf ettiğini, kendilerine uygulama eğitimi hakkında teorik olarak bilgilendirme yaptığını ve bu sınırlı zaman sürecinde kendilerini dinlemeye geldiğini belirtmişlerdir. Ancak bir katılımcı ise danışman öğretim elemanının kendileriyle teorik ders adına sınırlı bir süre görüşme yaptığını, genellikle 20 dakikayı aşmayan bu sürede de genel olarak sorun olup-olmadığını sorduğunu ve bu yaklaşımın da öğretmen adaylarını hoşnut etmediğini belirtmiştir. Bu durumda uygulama eğitimi sürecinde danışman öğretim elemanlarının dersin niteliği gereği yapmakla mükellef olduğu 1 ders saati teorik dersi mutlaka yapmasının gerekli olduğu, öğretmen adayları ile süreç hakkında yeterli bir şekilde ilgilenmelerinin ne denli önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

4.4 Öğretmen adaylarının uygulamalı eğitim kapsamında gittikleri uygulama okullarında karşılaştıkları problemlere ilişkin bulgular:

Öğretmen adaylarının staj(uygulamalı eğitim) kapsamında gittikleri okullarda yaşadıkları problemlere ilişkin katılımcılardan 1 tanesi, kendisinin herhangi bir problem ile karşı karşıya kalmadığını ancak, arkadaşlarından bazılarının özellikle okul idaresi ile problem yaşadığını belirtmiştir. Diğer 6 katılımcı ise bizzat kendilerinin uygulamalı eğitim kapsamında birçok problem ile karşı karşıya kaldıklarını, özellikle okul idaresi ve sınıf hâkimiyeti konusunda

sıkıntılar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan K-4 *'Herhangi bir problem ile karşı karşıya kalmadım. Bu konuda iki ders aldık, biri okul deneyim adı altında gözlem, diğeri de öğretmenlik uygulaması adıyla aldığımız uygulama. Gerek okul deneyimi süresince, gerekse uygulama süresince herhangi bir problem ile karşılaşmadım. Okul idarecileri ve uygulama öğretmenleri açısından herhangi bir sorun yaşamadım ama uygulama öğretmenlerinin ve diğer öğretmenlerin bizi stajyer olarak görmelerinin motivasyonumuzu olumsuz etkilediğini düşünüyorum. Çevremde zaman zaman sorun yaşandığına şahit oldum. Bir arkadaşımız uygulama dosyası hazırlarken okul müdüründen gerekli idari belgeleri alırken problem yaşamıştı. Konuyu uygulama öğretim elemanına aktararak, danışman hocanın okul müdürü ile iletişime geçmesiyle halledildiğine şahit olmuştum. Hani böyle basite indirgenmiş, biz bilmiyoruz da her şeyi onlar biliyor gibi davranışlarla karşılaştığımızı belirtmek istiyorum'*. Okullarda kullanılan basılı evrakların kullanımı ve yönetmelikler hakkında bilgisiz olmamız konusunda biraz basite alındığımız izlenim oluşturulması açıkçası bizi inciten yaklaşımlardı'. Katılımcılardan K-3 ise *'Problemlerle tabi ki karşılaşıyoruz. Genellikle okul yöneticileri kaynaklı sorunlarla karşılaşıyoruz problem olarak'*. Yöneticiden kastınız okul müdürü mü, yoksa müdür yardımcısı mı? *'İkisi de, ancak daha çok okul müdür bizimle muhatap oluyor. Bizi bayağı zorluyor. Salı günleri uygulamayı takiben fakültede de dersimiz var ve bizi uygulamadan beş dakika bile erken bırakmıyorlar. Ayrıca uygulama öğretmenimiz hocamız bir gün bize dersin nasıl işleneceğine dair öğretmenler odasında açıklamalar yaparken, öğretmenler odasına gelen okul müdürü bizim yanımızda uygulama öğretmenine gürültü oluyor gerekçesiyle hoş olmayan sözler sarf etmişti. Bu durum bizi oldukça fazla üzdü, öğretmenimiz adına da çok üzüldük. Bu şekilde okul kaynaklı sorunlarımız ister istemez oluyor. Okulun fiziki ortamından kaynaklı problem oluyor, mesela kapılar olsun pencereler gibi'*. Diğer bir katılımcı K-5 ise, yaşadığı sorunu şu şekilde ifade ediyor: *'Şimdi sosyal bilgiler öğretmen adayı olarak gittiğim okulda bir öğretmen zaten bize rehber olarak veriliyor, o öğretmenimizle herhangi bir sorunumuz yok, çok iyi, bize derslerini bırakıyor işlememiz için. Gerekli şeyleri sağlıyor bize, yalnız idare ile ara ara problemlerimiz oluyor. Çünkü idare çok fazla kasıyor, özellikle okula gelip-gidiş saatleriyle ilgili olarak, şu saatte geldin bu saatte gittin gibi sorunlar çıkıyor. Bazı saatlerimiz boş olsa ya da derse yarım saat girmiş olsak bunu saymıyor, kabul etmiyor. Dersin başından sonuna kadar sınıf içerisinde bulunmamız gerektiğini bize söylüyor. Bu dayatmaları direktmeleri de öğrenci olarak bize zorluklar çıkartıyor. Çünkü fakültede yetişmemiz gereken derslerimiz oluyor ve bazen derslere yetişmiyoruz'*. Öğretmen adaylarının uygulamalı eğitim için gittikleri uygulama okullarında karşılaştıkları sorunların, genellikle okul idarecilerinden kaynaklı olduğu görülmüştür. Yapılan açıklamalara bakıldığında okul idarecilerinin istedik bir uygulama eğitimi için yapmaları gerekenleri yapmanın dışında herhangi bir zorluk çıkarmadıkları, sadece yasal görevlerini yaptıkları ortaya çıkmıştır. Daha çok uygulama okuluna geliş ve ayrılma saatleri konusundaki idari hassasiyetin öğretmen adaylarını memnun etmediği görülmüştür. Bu durumda uygulama okullarının yöneticilerinin doğru yolda olduklarını, uygulamalı eğitimi önemsedikleri sonucunu ortaya çıkarırken, Amasya'da okul idarecilerinin görev anlayışlarının her türlü takdire şayan olduğunu ortaya koymuştur.

4.5 Öğretmen adaylarından uygulamalı eğitimin avantaj ve dezavantajlarına ilişkin görüşleri hakkındaki bulgular:

Uygulamalı eğitimin avantaj ve dezavantajlarına yönelik olarak katılımcılardan 3 tanesi, bu uygulamalı eğitimin hem avantajlarının, hem de dezavantajlarının olduğunu ifade etmiştir. Diğer 4 katılımcı ise sadece avantajlarının olduğunu, dezavantajlarının olmadığını ifade etmiştir. Katılımcı K-4 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir; *'Uygulamalı eğitimin avantajlarını şöyle söyleyebilirim: ilk önce öğrenciler ile kaynaşma imkânımız oluyor, çünkü biz yıllardan beri hep öğrenciyiz. Üniversite yıllarını da dâhil ettiğimizde 16 yılı bulan bir süreçte hep öğrenciyiz.*

Öğrenci sıralarından kalkıp, öğrencilerin karşısına bir öğretmen olarak geçmek çok başka bir duygu. Çünkü artık öğrenen pozisyonunda değil, öğreten pozisyonundasın ve ne diyeceğini, nasıl başlayacağını, öğrencilere nasıl hitap edeceğini bilmiyorsun. Ama uygulamalı olarak staj uygulamasına gittiğimiz zaman, hani bir saat bile ders anlatma fırsatımız olsa diye düşünüyorsunuz ve kafanızda planlar kuruyorsunuz. Öğrencilere şöyle hitap etmeliyim, sonra konuyu öğrencilere şöyle anlatmalıyım, kırk dakikalık zamanı en verimli bir şekilde nasıl kullanmalıyım diye zihinsel egzersizler yapıyorum. Sınırlı bir zaman sürecinde öğretmenlik havasına girmek bile çok ciddi kazanımlara neden olmaktadır. Ama olumsuz olarak da şöyle bir durum var, biz uygulama okullarına gidiyoruz. Farklı öğrencilerin bulunduğu sınıflara farklı öğretmenler ve stajyer öğretmen adayları derse giriyor. Gerek öğretmenlerin, gerekse biz stajyerlerin her birinin ders anlatma yaklaşımlarında ortaya çıkan farklılık öğrenciler üzerinde olumsuz etkilere yol açmakta, öğrenciler etkili öğrenmeden mahrum kalabilmektedirler. Özellikle stajyer olan bizlerin ders anlatımında basit konulara daha fazla zaman ayırmamız, zamanı etkili kullanamıyor olmamız, beraberinde bazı olumsuzluklara neden olmaktadır. Bizim anlattığımız konuların ders öğretmeni tarafından tekrar anlatılmasının bir zorunluluk olarak ortaya çıkmasına neden olacağımız konusundaki endişeler bu uygulama sürecinin dezavantajları olduğunu düşünmekteyim (Bu katılımcı uygulamalı eğitimin hem avantaj, hem de dezavantajlarının olduğunu ifade edenlerdendir). Aynı şekilde hem avantaj hem de dezavantajlarının olduğu düşünen diğer bir katılımcı K-2 ise 'Avantajları, insan gerçekten tecrübe kazanıyor. Resmen atandığımız zaman yaşayacaklarımızı, yaşama fırsatı oluşturuyor. Gerçek uygulama sürecinde nelerle karşılaşacağımız konusunda bir kazanım elde etmemize yol açmaktadır. Uygulamalı eğitimin dezavantajı olarak da özellikle okul yönetiminden kaynaklanan ve genellikle de uygulamaya devam konusundaki yaklaşımlarının bizim psikolojimizde oluşturduğu olumsuzlukları ifade etmek isterim' şeklinde ifade etmiştir. Uygulamalı eğitimin sadece avantajlarının olduğunu, bu sürecin dezavantajını olmadığını düşünen K-5 ise şunları ifade etmiştir; 'Avantaj olarak okullardaki öğrencileri, farklı karakterlere sahip öğrencileri ancak uygulamalı eğitim sürecinde tanıyabilme imkânı bulduğumuzu, öğrenci değişkeninin eğitimde ayrı bir parametre olduğunu, farklı davranış ve öğrenme kapasitesine sahip topluluk karşısında neler yapılması gerektiği konusunda beceri kazandığımızı düşünüyorum. Etkili öğrenme sürecinde farklı özelliklere sahip bireylerden oluşan öğrenenleri aktif öğrenme sürecine nasıl kazandıracığımız konusunda birikim kazandığımız düşünmekteyim. O stajyer olarak gittiğimiz okullarda öğrencilere nasıl hitap etmem gerekiyor, nasıl davranmam gerekiyor, hangi tip öğrenci ile nasıl cümleler kurmam gerekiyor, bu konularda tecrübe kazandığımız ve bütün bunların da avantaj olduğunu düşünmekteyim' diye açıklamıştır. Aynı şekilde K-6 ise; 'Uygulamalı eğitimin avantajı öncelikle, öğrenci öğretmen ilişkisinin nasıl olduğunu yaşayarak görebilmemizdir. Öğretmen ile bir diğer öğretmen arasındaki ilişkinin ve farklılıkların da farkına varmamızı neden oluyor. Yani nasıl ders anlatabiliriz, nasıl onları daha aktif bir şekilde derse katabiliriz, daha aktif olmalarını nasıl sağlayabiliriz konusunda sınırlı da olsa deneyim kazanıyoruz. Dolayısıyla uygulamalı eğitimin dezavantajının olduğunu düşünmüyorum' şeklinde düşüncelerini açıklamıştır. K-1 kodlu öğretmen adayı ise konuyla ilgili şunları ifade etmiştir; 'Biz şimdi uygulama yapıyoruz, gelecekte inşallah öğretmen olarak atandığımızda mesleğimizle ilgili tecrübe kazanıyoruz. Uygulamalı eğitimde kazandığımız tecrübeler sayesinde mesleki hayata başladığımız ilk günlerde fazla zorluk yaşamayacağımızı, uygulamalı eğitim yapmamış olsak ciddi anlamda zorluk yaşayacağımızı düşünüyorum. Bu durum işin avantajı, dezavantaj olarak ise herhangi bir şeyden bahsetmemin mümkün olmadığını düşünüyorum'. Uygulamalı eğitimin avantaj ve dezavantajları hakkında katılımcıların 4'ü, sürecin olumsuz bir tarafının olmadığını, uygulamalı eğitimin teorik olarak elde edilen kazanımların sınırlı bir sürede de olsa pratiğe dönüşmesine fırsat oluşturduğunu, öğretmenlik mesleğini yaşayarak öğrenme kazanımı elde ettiklerini ifade etmişlerdir. Bu durumda ortaya çıkan geri

bildirimini, uygulamalı eğitimde amaca ulaşıldığını ortaya koymasının sevindirici bir yaklaşım olduğu görülmüştür. Diğer taraftan avantajlarının yanında dezavantajının da bulunduğunu belirten katılımcılara göre, sürecin olumsuzluklarının okul yönetimi ve ders sürecinde kaybedilenlerle ilgili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Özellikle uygulamalı eğitim sürecinde öğretmen adaylarının anlattığı derslerde öğrencilere çok faydalı olmadıkları, anlatılan dersleri ders öğretmenin yeniden anlatmak zorunda kalacağı ve zaman kaybına yol açmasının sürecin olumsuzlukları olduğu ortaya konulmuştur. Yine okul idaresi kaynaklı olumsuzluklardan da bahsedilmiş, bu yaklaşımların daha çok idari anlamda disiplini sağlamaya yönelik tutumların bir sonucu olduğu görülmüştür.

4.6 Öğretmen adaylarının uygulamalı eğitimden kazandıklarına ilişkin bulgular:

Katılımcılardan 6 tanesi uygulamalı eğitimden tecrübe kazanmanın yanında, öğretmenlik mesleğine karşı olan ilgilerinin artması gibi kazanımlarının olduğunu belirtmişlerdir. 1 katılımcı da öğretmenlik mesleğinin zorluklarını yaşayarak gördüğünü, öğretmenlik mesleğinden soğuduğunu ve başka meslek dallarına yöneleceğini belirtmiştir. Katılımcılardan K-5 görüşlerini; *'Uygulamalı eğitim bana özellikle öğrenciler ile iyi iletişim kurmamı sağladı. İdareye karşı bazı sorumluluklarımızın olduğu, özellikle sınavlarda ve diğer ders dışı çalışmalar konusunda görev ve sorumluluklarımızın bilincinde olmamı sağladı. Bir de ders işlerken sınıfı nasıl kendimde tutabilirim, yani öğrencilerin dikkatlerini kendi üzerimde nasıl tutabileceğim konusunda birikim kazanmamı sağladı'* şeklinde ifade etmiştir. K-4 ise kazandıklarına ilişkin şu ifadelerde bulunmuştur; *'Uygulamalı eğitim bana kendimi öğretmen gibi hissetmemi, sınıfın kapısından girince öğrencilerin hepsi değilse bile bir kısmının öğretmenim günaydın demesinin öğretmenlik duygusunu yaşattığını belirtmeliyim. İnsan kendini öğretmen gibi hissediyor ve öğretmenlik duygusunu yaşıyor. Bu uygulama ayrıca kırk dakikalık zaman yönetimini, sonra bir konuyu öğrencilere nasıl vereceğimizi, daha sonra müfredatın yanında, okul müdürü ve okuldaki öğretmenlerle kaynaşmayı ve paylaşmayı kazandırmıştır. Öğretmenler odasındaki havanın teneffüs edilmesi, dersler ve öğrenciler hakkında değerlendirmeler yapılmasına şahit olmanın bana kazandırdıklarını ifade etmekte zorlanıyorum'* diye açıklamalarda bulunmuştur. K-7 ise bu süreçteki kazanımlarını; *'şimdi şöyle bir şey oldu, hocam bir kere çeşitli öğrenciler ile tanışma fırsatı buldum. Sonra öğretmenlerle tanışma fırsatı buldum, daha sonra ise sistemleri tanıma fırsatı buldum. Hani gerçek hayatta sistem nasıl yürüyor, ona biraz daha aşına oldum. Bu süreçte bende olması gerekenle, olanlar hakkında bir kanaat oluştu. Çünkü Türkiye'de bütün sistemler genelde böyle olur bir olması gereken var, bir de olan var yani'* şeklinde açıklamıştır. Katılımcılardan öğretmenlik mesleğinin zorluğunu gördüm ve öğretmenlik mesleğinden vazgeçtim şeklinde açıklamada bulunan K-1 ise; *'şimdi öğretmenlik mesleği hakkında daha fazla bilgiledim. Öğretmenlik mesleğini başlangıçta yapmak istiyordum ama şu anda vazgeçtim. Yani uygulamalı eğitim benim başka bir mesleğe yönelmeme neden oldu. Öğretmenlik mesleğinin zorluklarını gördüm, çok fazla donanım ve özveri gerektirdiğini yaşayarak öğrendim. Kendimde bu donanım ve özveriyi görmüyorum, şu durumda öğretmenlik yapabilmek için yeterli olduğumu düşünmüyorum. Yavaş yavaş vaz geçtim öğretmenlik mesleğinden.'* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. Öğretmen adaylarının bazı değişkenlerle ilgili olarak olumsuz yaklaşımlarının olmasına rağmen genel olarak uygulamalı eğitimden elde ettikleri kazanımlar konusunda olumlu düşüncelere sahip oldukları görülmüştür. Özellikle öğretmenlik mesleğini yaşayarak öğrenme, öğrenci-öğretmen ilişkisinde ilk defa öğretmen tarafında yer almanın önemi ve kazandırdıkları adeta bir coşku havası içinde aktarılmıştır. Öğretmen adaylarının konuyla ilgili açıklama yaptıkları esnada çok mutlu oldukları ve derin bir haz duydukları o zamanları adeta tekrar yaşadıkları gözlemlenmiştir. Bu durum da uygulamalı eğitimin öneminin sözle ifade edilenden daha geniş kapsamlı bir kazanım olduğunu ortaya koymuştur.

4.7 Eğitim fakültelerindeki uygulamalı eğitimin amaçları nedir ve ne neler olması gerektiğine ilişkin bulgular:

Öğretmen adaylarının, Eğitim Fakültelerindeki uygulamalı eğitimin amaçlarının neler olması gerektiğine dair sorulan soruya 7 katılımcıda benzer ifadelerde bulunarak, Eğitim Fakültelerinin öğretmen adaylarını gelecekteki mesleklerine hazırlaması ve tecrübe kazandırması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan K-4 soru ile alakalı olarak görüşlerini; *'Tabi ki de mezun olacak öğrencileri gelecekteki mesleklerine hazırlamak. Ve onlar için en azından o ortamı görmek, o tecrübeyi bir nebze de olsun tatmak, öğrencileri, öğretmenleri ve okul yöneticilerini tanımalarını sağlamak öncelikli görev ve sorumluluklar arasında yer almaktadır. Ayrıca erkenden kalkmak, sorumluluk duygusu kazanmak, hayatı planlı bir şekilde yaşamak, öğrencilik hayatı içerisinde öğretmenlik mesleği bilinci kazandırmak Eğitim Fakültelerindeki uygulamalı eğitimin başlıca amaçlarıdır diye düşünüyorum'* şeklinde ifade etmiştir. Diğer bir katılımcı K-5 ise; *'bu uygulamalı eğitimin amacı öğretmen adayını gerçekten öğretmenliğe adapte etmek. Öğretmenliğin içerisinde sadece ders anlatımı değil, dersi nasıl işleme gerektiği, sınıf yönetimini nasıl yapması gerektiği, idare ile nasıl geçinmesi gerektiği ast üst ilişkisi gibi şeylerin de farkına varıp, bütün bunlar hakkında bir bilinç kazandırılmasını sağlayacak bir süreç olarak düşünüyorum'* diye açıklamıştır. Katılımcı K-2 ise; *' elbette öğretmenin tecrübe kazanması, göreve ilk atandığında bocalamaması, öğrencilerle istenilen düzeyde iletişim kurmakta zorlanmaması gibi kazanımlar.'* şeklinde ifade etmiştir. Bu durumda katılımcıların tamamı uygulamalı eğitimin amacının teorik bilgilerin yanında mesleki tecrübe kazandırma, öğretmen adaylarına daha disiplinli ve planlı yaşam biçimi kazandırma, görev alanında bireylere ve yöneticilere yönelik istendik tutum ve davranış kazanma, öğrenciyken öğretmen gibi düşünme-davranma becerisi kazandırmak olduğunu ifade etmişlerdir.

4.8 Öğretmen adaylarının uygulamalı eğitimin daha iyi düzeye çıkarılması için buldukları önerilere ilişkin bulgular:

Öğretmen adaylarının uygulamalı eğitimin daha iyi düzeye çıkarılması konusundaki önerileri hakkında, katılımcılardan 4'ü uygulamalı eğitim dersinin 4.sınıfta geç kalınmış bir uygulama olduğunu, bu dersin 3.sınıftan itibaren alınması gerektiğini vurgulamışlardır. Katılımcılardan 1 tanesi ise 4. Sınıfta KPSS sınavına hazırlık çabalarının etkisiyle uygulamalı eğitimin öneminin tam olarak derse yansıtılmadığını ifade etmiştir. Katılımcılardan 2 tanesi ise, kitabi bilgilerin atanma için daha önemli olduğunu, uygulamalı eğitimde de bu kitabi bilgilerin uygulanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan K-4 görüşlerini; *'Şimdi staj uygulaması bizim dördüncü sınıfın son döneminde, belki biz bir daha ki seneye Allah nasip ederse atanabiliriz. Biz okula gidince far görmüş tavşan gibi kalacağız. Çünkü yeteri kadar uygulama yapma imkânımız olmadı. Hani bu daha erken bir vakitte, yani üçüncü sınıfta olabilir. Örneğin sınıf öğretmenliğinde okuyan arkadaşların üçüncü sınıfta gözlemleri var, son sınıfın her iki döneminde de uygulamaları var. Bir köy okullarına bir de merkez okullarına gittiler. Hani bizde köy okullarına gitmeyebiliriz ama bizde de iki dönem uygulama olmasının daha uygun olacağını düşünüyorum. Bir dönem gözlem olsun veya gözlem olmaksızın iki dönem uygulama olması daha uygun diye düşünüyorum. Gözlemde biz bir şey yapmıyoruz nasıl söyleyeyim, gidip oturuyoruz. Sadece okula gidip geliyoruz. Okul deneyim adı altındaki gözlem işini biz diğer derslerde de yapabiliriz, gözlemi aynı zamanda uygulama eğitimi süresinde de gerçekleştirebiliriz, çünkü her gittiğimiz gün ders anlatmıyoruz. Ders anlatmadığımız zamanlarda hem öğretmenleri, hem de öğrencileri gözlemleyebiliriz. Bence gözlem birazcık gereksiz, ayrıca gereği gibi de yapılmıyor. Uygulama olsa en azından konu filan anlatabiliriz.'* şeklinde ifade etmiştir. K-5 ise; *'bu konuda ne gibi önerilerde bulunabilirim: ya şöyle söyleyebilirim, genellikle uygulama okulunda sıkıntı yaşadığımız mercii idare olduğu için, idarenin en azından öğrenciye karşı biraz daha tolerans göstermesi gerektiğini düşünüyorum. Ki şu da olabilir öğrenciler ile stajyerlerin iletişimini arttıracak, mesela biz altı saat*

duruyoruz o okulda. Ama biz çoğu zaman ancak iki ders saati etkin olabiliyoruz. Zaman zaman da bir saat etkin olabildiğimiz gibi bazen de hiç etkin olmuyoruz. Hani bunların olması gerektiğini düşünüyorum ben oraya altı saat gidiyorsam en azından üç saatini aktif bir şekilde benim etkinliğimde geçmesi gerekiyor. Benim aktif olmam gerekiyor, çünkü bu benim uygulama dersim. Yani böyle şeyler yapabilirler diye düşünüyorum. Daha fazla bize imkân sağlayabilirler. Bir de idare bazı konularda daha toleranslı olabilir diye düşünüyorum. Öğrenci olduğumuzu unutmamalılar.’ şeklinde düşüncelerini açıklamıştır. Diğer bir katılımcı olan K-7 ise eğitim sisteminin yüzeysel olduğuna dikkat çekerek; ‘açıkça ifade etmek gerekirse şu yalancı eğitim sisteminin bir kenara bırakılması gerekiyor. Gerçekte işler nasıl yürüyorsa o şekilde bize eğitim verilmesini ya da sistemin nasıl eğitim veriliyorsa o şekilde işlemlerini istiyorum. Çünkü biz fakültede eğitim alıyoruz, uygulama süreci çok farklı, buraya geldiğimizde gördüğümüz şey çok farklı, sanki dört yıl boşuna okumuşuz gibi bir durum ortaya çıkıyor. Tek kazancımız şu okuduğumuz kitaptaki elde ettiğimiz bilgiler. Onu da uygula uygulayabilirsen, uygulama sürecine nasıl dâhil edeceğimizi de açıkçası bilmiyorum’ şeklinde açıklamalarda bulunmuştur. Kitabı bilgilerin önemine dikkat çeken diğer bir katılımcı K-2 ise; ‘artık atama olasılığı çok düşük olduğu için atamayı tamamen unuttuk, şu anda bir an önce mezun olup, başta polislik olmak kaydıyla farklı da olsa bir an önce iş sahibi olmayı düşünmeye başladık. Öğretmen olarak atanmak için hani gerçekten büyük bir azimle çalışmak gerekiyor. Yani kitabı bilgilere hâkim olmak lazım, ne kadar kullanmasak da kitabı bilgilerin tamamına hâkim olacak düzeyde çalışmalıyız’ şeklinde açıklamalarda bulunmuştur. Öğretmen adaylarının uygulamalı eğitimin niteliğinin artırılması konusundaki düşüncelerine bakıldığında, öncelikle uygulamalı eğitimin Eğitim Fakültesinin 8.yarıyılına konulmasının uygun olmadığı konusunda hem fikir oldukları görülmüştür. Adaylar, fakülte eğitiminin son döneminde uygulamalı eğitimden daha çok, mezuniyeti takiben atanma sürecinde en büyük engeli oluşturan KPSS sınavının daha fazla önem kazandığını, uygulamalı eğitimin 8.yarıyıldan önceki dönemlere alınmasının daha uygun olacağını belirttikleri görülmüştür. Ayrıca araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmen adayları kendi bölümlerinde de sınıf öğretmenliği programında olduğu gibi uygulamalı eğitimin bir dönemle sınırlı değil, iki döneme yaygınlaştırılmasının daha uygun olacağını, okul deneyimi dersinin belirlenen amaca hizmet etmediğini, sadece okula gidip-geldiklerini, gözlem çalışmalarının uygulamalı eğitim sürecinde de rahatlıkla gerçekleştirilebileceğini ifade etmişlerdir. Daha önceki öğretmen yetiştirme müfredatlarında 2.yarıyla konulmuş olan okul deneyimi dersinin yine erken döneme alınmasının, gerekirse deneyim yerine, uygulamalı eğitim dersinin daha erken dönemlerde ve 1’den fazla döneme uyarlanmak kaydıyla müfredatın güncellenmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu durumda YÖK tarafından yapılan düzenlemeyle müfredat belirleme yetkisinin Eğitim Fakültelerine bırakılmış olmasının yerinde bir karar olduğu, bu süreci ilgililerin en pedagojik kazanımları sağlayacak nitelikte yürütmeleri büyük önem taşımaktadır.

5. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü’nde öğrenim gören son sınıf öğretmen adaylarının uygulamalı eğitim(staj)’de yaşadıkları problemleri, karşılaştıkları güçlükleri öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda ortaya çıkartmak amacıyla yapılmıştır. Elde edilen bulgular neticesinde öğretmen adaylarının uygulamalı eğitim de birçok sorunla karşı karşıya kaldıklarını göstermiştir. Bu sorunlar genel olarak, staj okulundaki idari personelin öğretmen adayına karşı olumsuz tutumları özellikle belirtilmiştir. Ancak bu yaklaşımın aslında olumsuzluk olarak değerlendirilmemesi, aksine uygulamalı eğitim sürecinde istendik davranışları kazandırmaya yönelik idari hassasiyet olduğu görülmelidir. Öğretmen adayının sınıf hâkimiyeti noktasında yaşadığı problem yaşamalarının da önemli bir kazanım olduğu, sınıf yönetimi konusunda yetersiz oldukları hakkında farkındalık oluşturduğu görülmüştür. Yine öğretmen adayları uygulamalı

eğitimi yer aldığı zaman dilimde kendileri için atanma sürecinde en önemli safha olan KPSS sınavlarının daha önemli olduğunu, bu dönemde yer alan uygulamalı eğitime yeteri kadar motive olmadıklarını söyledikleri görülmüştür. Bu konuda uygulama öğrencilerinin haklı olduğu, uygulamalı eğitimin erken dönemlerde müfredata alınmasının daha uygun olacağı bir gerçektir. Daha önceki öğretmen yetiştirme programında 2.yarıyılıda bulunan okul deneyim dersinin yine aynı döneme alınmasının, ayrıca uygulamalı eğitimin bir dönem yerine iki döneme yaygınlaştırılmasının ve gerekirse son sınıfa bırakılmaksızın düzenlenmesinin uygun olacağı görülmüştür. Geçtiğimiz aylarda YÖK tarafından öğretmen yetiştirme müfredatlarının hazırlanması yetkisinin Eğitim Fakültelerine bırakılmasının çok yerinde bir karar olduğu, bu süreci fakültelerin teorik eğitim yanında, pratik eğitim süresinin genişletilmesi ve gerekli olan derslerin programa alınmasının sağlanması yoluyla çok iyi yönetilmesinin ne kadar gerekli olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının geneli uygulamalı eğitimde staj okulu yönetiminin kendileri için uygulamalı eğitimi daha güç hale getirdiklerini ifade ederek okul yönetiminin öğretmen adaylarının en nihayetinde öğrenci olduklarını unutmamaları gerektiğini belirtmişlerdir (K-5 ,K6). Ayrıca okul idaresinin öğretmen adaylarını kendi staj derslerinden başka olarak alakası olmamasına rağmen boş sınıflarda değerlendirmeleri isteği de öğretmen adaylarının uygulamalı eğitimde zorlandıkları başka bir konudur. Öğretmen adaylarının haftalık kendilerine zorunlu olarak katılmaları gerektiği staj derslerini boş sınıflara girerek değil de bu kendilerine ayrılmış dersi en aktif şekilde sosyal bilgiler derslerinde değerlendirmek istediklerini ifade etmişlerdir (K-6). Görüşmeye katılan öğretmen adaylarının uygulamalı eğitim kapsamında diğer bir sorunu ise sınıf yönetimini tam olarak sağlamada güçlük çekmeleridir. Özellikle sınıfları kalabalık olduğu okullarda staj eğitimini alan öğretmen adayları bu konuya değinmişlerdir. Ayrıca sınıfların kalabalık olmasının yanı sıra yabancı uyruklu öğrencilerin sınıfta bulunmasından dolayı sınıf ile iletişimin kopuk olduğunu, öğrenciler ile anlaşılması konusunda güçlükler yaşandığını, bu durumun diğer öğrencilere özellikler erkek öğrencilere sirayet ettiğini ve sınıf kontrolünün zorlaştığını ifade etmektedirler (K-2). Uygulamalı eğitimde öğrencilerin kendilerine karşı tutumundan memnun olan öğretmen adayları katılımcıların genelini oluşturmaktadır. Okul öğrencilerinin öğretmen adaylarını bir öğretmen olarak gördüklerini ve o şekilde davrandıklarını açıklamışlardır (K-3,K-4,K-5,K-6,K-7). Staj öğretmenlerinin kendilerine karşı tutumlarını görüşmeye katılan öğretmen adaylarının geneli olumlu bularak kendilerine yardımcı olduklarını ve öğretmen adayının öğretmenlik mesleğini öğrenmesi için ellerinden geleni yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu doğrultuda sınıfın kontrolünü öğretmen adayına bırakarak öğretmen adaylarının tecrübe kazanmalarını sağlamaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir (K-3,K-4,K-5). Öğretmen adaylarının uygulamalı eğitim sürecinde, uygulama okulu değişkenleriyle bağlantılı bazı sorunlar yaşadığı görülmüştür. Bu sorunların daha okul yönetimi kaynaklı olduğu, genellikle de adayların uyması gereken kuralların işletilmesinden kaynaklandığı görülmüştür. Adaylar uygulamalı eğitim adına ilgili okullarda 6 ders saati bulunmak zorunda olduklarının sanki farkında değillermiş gibi davranarak, derse geç kalma endişesiyle uygulama okulundan daha erken ayrılmalarının sanki bir hak olduğunu, idarecilerin olumsuz yaklaşımlarını da özgürlüklerinin kısıtlanması olarak gördükleri ortaya çıkmıştır. Oysa uygulama okullarında hiçbir gerekçeyle adayların 6 saatten daha az zaman geçirmelerine destek olmak gibi bir yanlışlığa hiçbir uygulama okulunda zemin oluşturulmamalıdır. Öğretmen adaylarının staj danışman hocaları ile aralarındaki iletişimin, görüşmeye katılan öğretmen adaylarının geneli olumlu olduğunu, uygulama danışman hocalarının kendileri ile alakadar olduğunu ve uygulamalı eğitimde karşılaştıkları sorunlar ile yakından alakadar olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adaylarından bazılarının okulda karşılaştığı problemin çözümünde uygulama danışman hocasının staj okuluna giderek çözüm aradığı ve çözüme kavuşturduğu belirtilmiştir. Sonuç olarak uygulamalı eğitim kapsamında sosyal bilgiler öğretmen adayları birçok problem ile karşı karşıya kalmaktadır. Öğretmen adayının

uygulamalı eğitimden en yüksek düzeyde fayda sağlayabilmesi için karşılaştıkları bu problemlere yönelik çözümlerin öğretmen adayı, öğretmenlik uygulaması dersi danışman hocası, okul idaresi ve staj öğretmeni tarafından ortaklaşa bir çalışma ile çözüme kavuşturulması önerilmektedir.

Kaynakça

- Akpınar, M., Çolak, K., & Yiğit, Ö. (2012). Öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yeterliliklerine yönelik uygulama öğretmenlerinin görüşleri. *M.Ü.Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 36, 45-48.
- Alkan, C. (1987). *Öğretmenlik Uygulamaları El Kitabı*. Ankara.
- Aydın, F., & Akgün, Ö. E. (2014). Eğitim fakültesi böte son sınıf öğrencilerinin okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinde karşılaştıkları sorunlar. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 6-9.
- Balcı, A. (2016). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik ve İlkeler* (12 b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Collier, S. T. (1999). Characteristics of reflective thought during the student teaching experience. *Journal of Teacher Education*, 50(3), 173-181.
- Conderman, G., Morin, J., & Stephens, J. T. (2005). *Special Education Student Teaching Practices*. Kasım 9, 2020 tarihinde <https://eric.ed.gov/?id=EJ744728> adresinden alındı
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research desing: Choosing among five approaches* (s. 582-583). içinde USA: sage publications.
- Creswell, J. W. (2013). *Research Design: Qualitative, Quantitative, And Mixed Methods Approaches*. New York: Sage.
- Çetin, Ö.F. Bulut, H. (2002). Okul Deneyimi I, II ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinin Uygulama Öğretmenleri ve Öğretmen Adayları Tarafından Değerlendirilmesinin İncelenmesi, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt-Sayı: 4-2.
- Demarrais, K. (2004). Nitel Görüşme Çalışmaları: Deneyim Yoluyla Öğrenme.
- Demir, Ö., & Çamlı, Ö. (2011). Öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama okullarında karşılaşılan sorunların sınıf ve okul öncesi öğretmenliği öğrenci görüşleri çerçevesinde incelenmesi:Nitel bir çalışma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(19), 124-125.
- Freese, A. R. (1999). The role of reflection on preservice teachers development in the context of professional development school. *Teaching and Teacher Education*, 24(1), 124-125.
- Grix, J. (2010). *The Foundations Of Research*. London: Palgrave Macmillan.
- Gümüş, N., Çulha Özbaş, B., Gülersoy, A. E., Duman, D., Türker, H., & Avcı, G. (2018). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüş ve önerileri. *Turkish Studies educational Sciences*, 13(11), 599.
- Hacıoğlu, F., & Alkan, C. (1997). *Öğretmenlik Uygulamaları Öğretim Teknolojisi*. Ankara: Alkam Yayınevi.
- Kale, M. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinde karşılaştığı sorunlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9 (2), 255-280.

- Kılıç, D. (2004). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayları üzerine etkisinin değerlendirilmesi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*(10), 172-184.
- Kırksekiz, A., Uysal, M., İşbulan, O., Akgün, Ö. E., Kıyıcı, M., & Horzum, M. B. (2015). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine eleştirel bir bakış: Problemler, beklentiler ve çözüm önerileri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 434-436.
- Koç, C., & Yıldız, H. (2012). Öğretmenlik uygulamasının yansıtıcıları: Günlükler. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 223-236.
- Mc Duffie, A. R. (2004). Mathematics teaching as a deliberate practice: An investigation of elementary pre-service teachers reflective thinking during student teaching. *Journal of Mathematics Teacher Education*, 7, 33-61.
- Merriam, S. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (3 b.). (S. Turan, Çev.) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Oğuz, S., & Avcı, E. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının okul deneyimi dersine yönelik görüşleri. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3(3), 40-43.
- Özçelik, N. (2012). Yabancı dil öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 515-536.
- Özkılıç, R. Bilgin, A. Kartal, H. (2008). Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, *Elementary Education Online*, 7(3), 726-737.
- MEB, (1998). Öğretmen adaylarının Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim öğretim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönerge. (1998, Ekim). 2493.
- Patton, M. Q. (2005). *Wiley Online Library*. Kasım 13, 2020 tarihinde <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/0470013192.bsa514> adresinden alındı
- Plourde, L. (2002). The influence of student teaching on preservice elementary teachers' science self-efficacy and outcome expectancy beliefs. *Journal of Instructional Psychology*, 29(4), 245-253.
- Poulou, M. (2007). 11 15, 2020 tarihinde *European Journal of Teacher Education*: https://translate.googleusercontent.com/translate_c?depth=1&hl=tr&prev=search&pto=aue&rurl=translate.google.com&sl=en&sp=nmt4&u=https://doi.org/10.1080/02619760600944993&usg=ALkJrhjpBZJjH3L3FbH74aaGwBgATYpzJg adresinden alındı
- Sılay, İ., & Gök, T. (2004, Temmuz 6-9). Öğretmen adaylarının uygulama okullarında karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunları gidermek amacıyla hazırlanan öneriler üzerine bir çalışma. *XIII Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Şişman, M., & Acat, M. B. (2003). Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi. *Fırat Üniversitesi sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 235-250.
- Ünlü, İ., Koçoğlu, E., & Ay, A. (2015). Sosyal bilgiler lisans programındaki uygulamalı derslere yönelik öğretmen aday görüşlerinin incelenmesi. *Mediterranean Journal of humanities*, 1, 373-379.
- Ünver, G. (2003). Öğretmenlik Uygulamasında İşbirliği: Bir Durum Çalışması, *Gazi Ün. Eğt. Fak. Der.* 23-1

- Yeşilyurt, E., & Semerci, Ç. (2011). Uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Akademik Bakış Dergisi*(27), 6-19.
- Yiğit, N., & Alev, N. (2005). Etkili öğretmen yetiştirme açısından okul deneyimi derslerinin değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 91-103.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11 b.). Ankara: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar.

Ekler

Ek-1 Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Sayın Katılımcı,

Bu çalışma Amasya Üniversitesi Sosyal Bilgiler öğretmenliği programında yüksek lisans ödevi için hazırlanmıştır. '*Eğitim fakültesi sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde öğrenim gören son sınıf öğretmen adaylarının uygulamalı eğitimde karşılaştıkları güçlükler*' konusunda sizinle görüşmek istiyorum. Bu görüşmeden çıkacak sonucun karşılaşılan güçlere yönelik olumlu katkılar sağlayacağını düşünmekteyim.

-Görüşmeden elde edeceğim bilgiler ve katılımcıların bilgileri gizli kalacaktır. Bu bilgiler araştırma haricinde hiçbir kişi, kurum ya da kuruluşla paylaşılmayacaktır.

-İzniliz doğrultusunda görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bunun amacı bilgi kaybını engellemektir. Görüşme kayıtları çalışma haricinde kesinlikle kullanılmayacaktır.

-Görüşmenin yaklaşık 20 dakika süreceğini tahmin ediyorum.

Çalışmama sağladığınız katkıdan dolayı teşekkür ederim.

- 1)Uygulamalı eğitim(staj) deyince aklınıza neler gelmektedir?
- 2)Sizce eğitim fakültelerinde ki uygulamalı eğitimin amacı neler olmalıdır?
- 3)Sosyal bilgiler öğretmen adayı olarak gittiğiniz okullarda uygulamalı eğitim(staj) da herhangi bir problem ile karşı karşıya kaldınız mı?
- 4)Uygulamalı eğitimin içerisinde bulunan birisi olarak uygulamalı eğitimin avantaj ve dezavantajları hakkında bilgi verebilir misiniz?
- 5)Uygulamalı eğitimin size kazandırdıkları hakkında bilgi verebilir misiniz?
- 6)Uygulamalı eğitimde(stajda) okul idaresinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin size karşı tutumu hakkında bilgi verebilir misiniz?
- 7)Uygulamalı eğitimde staj danışman hocanızla iletişiminiz, hocanızın ders takibi ve uygulamalı eğitimde karşılaştığınız sorunlarla ilgilenmesi konusunda bilgi verebilir misiniz?
- 8)Son olarak uygulamalı eğitimin daha iyi işleyebilmesi, yürütülebilmesi ve öğretmen adayının uygulamalı eğitimden en yüksek düzeyde fayda sağlayabilmesi için ne gibi önerilerde bulunabilirsiniz?